

TIJD VOOR DE PREXIT!

Hele families in Engeland zijn tot op het bot verdeeld over de Brexit en spreken elkaar niet of nauwelijks meer. Gek toch dat ze ruzie maken over een onderwerp waar meer spookverhalen over zijn verteld dan op een puberslaapfeestje en waar de beide kanten van het gelijk nooit echt door cijfers of bewijzen zijn gestaafd. Geen echte afgewogen stemming, maar stemmingmakerij. Allemaal emotie, geen oplossingen en geen feiten. **ORDER, ORDER!**

Zo ook in de Nederlandse Pensioendiscussie. Als je op een feestje het onderwerp “PensioenAkkoord” aansnijdt, dan sta je of binnen no-time in het luchtledige te oreren of je heb een verhitte **pensioengeneratiekloof-discussie** veroorzaakt. Of oma sukkel in slaap en oma Henk moet ineens hoognodig naar de wc of tante Ingrid vlucht naar de keuken om de bitterballen als zoenoffer voor de bekvechtende jong- en oudpensioengedienden te presenteren. Met mosterd...

Om de jeugd onder de 25 jaar te boeien kun je nog beter hardop het telefoonboek voorlezen dan het hebben over pensioenen of meebeslissen over “Straks en Later” met rekenrentes, solidariteitsheffingen, doorsneepremies, dekkingsgraden en collectieve pensioenpotjes. Het woord Klimaat zit er immers niet in..... en Pensioen..... daar spijbelen we niet voor.

Het Pensioenstelsel geldt voor **8 miljoen werkenden en 3,3 miljoen gepensioneerden**, keert per jaar € 31 miljard uit en ontvangt jaarlijks € 33 miljard aan premie. Deze hele **jaarlijkse vermogenswinst** kunnen we toevoegen aan de bestaande pensioenvermogens en aangezien we nog steeds meer premie ontvangen dan wij uitkeren, bestaat ons pensioenstelsel op dit moment feitelijk uit een goed gefinancierd **omslagstelsel** met daarnaast een

jaarlijkse toename van de kapitaaldekking die daar gemiddeld **ver bovenuit** gaat.

We zouden die oeverloze discussies over de dekkingsgraden en het veelgehoorde onzinnige “Brussel steelt ons pensioengeld” dan ook niet hebben als onze nationale wetgever in Den Haag nu gewoon eens duidelijk stelt hoe het zat, zit en is. Dat het eigendom van het pensioengeld bij de deelnemer ligt en bij **niemand** anders. Dat er ook door niemand anders over kan worden beslist. Dat het pensioengeld niet van de werkgevers, de overheid of Europa is. Het geld is gewoonweg van u, beste lezer! **PUNT**. Zelfs een curator in een faillissement kan uw pensioen niet afkopen en niemand kan dan ook stellen: Brussel steelt mijn bankrekening.

Die ijzeren mediawet: wat tweemaal is nagepraat is waar.

Er wordt teveel nagepraat in de media. Dat zorgt voor **Baked News** in plaats van Fake News. Opgewarmd en al te vaak aangebrand. Allereerst, er is inderdaad wel een Europese Richtlijn op het gebied van de pensioenen, meer specifiek voor de bedrijfs- en beroepspensioenfondsen. Alleen, die Europese richtlijn voert geen Europees pensioenstelsel in, heeft niets over Nederlands pensioengeld te zeggen en er gaat dan ook zeker geen Nederlands pensioengeld naar de EU. Deze pensioenen zijn bovendien pensioenen waarover de Staat ook voor deze richtlijn **geen directe** zeggenschap had of heeft. Maakt u zich daarover geen zorgen. Wat wel klopt is dat Nederlandse pensioenfondsen moeten voldoen aan **Europese regels** voor bestuur, governance, communicatie en beleggingsbeleid, vastgelegd in de IORP-richtlijn.

De Nederlandse pensioenwetgeving is zelfs **in strijd** met deze Europese richtlijn, namelijk dat zij werkt met een..... **te lage rente!!**.” Het prudentieel toezicht volgens art. 45 van de Europese Pensioenrichtlijn is: “het beschermen van de rechten van deelnemers en pensioengerechtigden en **het garanderen** van de stabiliteit en de soliditeit van de pensioenfondsen”. Maar wij gebruiken **de laagste disconteringsvoet** van alle betrokken landen. We doen daarmee het tegenovergestelde. In elk ander land zou, gegeven ons pensioenvermogen, de gemiddelde dekkingsgraad hoger zijn dan de onze. Indien we de Spaanse disconteringsvoet zouden toepassen zouden de dekkingsgraden van onze fondsen gemiddeld 36 procentpunten hoger liggen dan wat we nu registreren. In plaats van een gemiddelde dekkingsgraad van 102 %, zouden we uitkomen op 138%, zou iedereen zich comfortabel voelen en zou er breed geïndexeerd kunnen worden. Sinterklaas komt echt uit Spanje en Zwarte Piet woont in Den Haag....

Samengevat:

1. We hebben de grootste pensioenpot van alle Europese landen als percentage van het BBP (180%)
2. We hebben pensioenfondsen die verreweg de grootste in de wereld zijn
3. We gebruiken de laagste disconteringsvoet voor het contant maken van de pensioenverplichtingen
4. We passen de hoogste buffervereisten van alle landen toe (zie EIOPA 2017 blz.22, grafiek 3.6).
5. We kennen een vermogensaanwas van de Nederlandse pensioenfondsen van € 161 miljard per jaar. Een stijging dit jaar van 12%!
6. We hebben een buffer achter de hand die momenteel al **48 keer de in 2018 uitgekeerde pensioenen** is
7. We rekenen ons verplicht collectief arm van staatswege
8. We hebben een negatieve persoonlijke perceptie over ons pensioenstelsel
9. We hebben de laatste jaren zeer beperkt de pensioenen geïndexeerd en de nominale rechten zelfs gekort
10. We hebben een achterstand bij veel fondsen van tussen de 15 en 20 % op de achterwege gelaten indexeringen
11. We lopen op kop: OESO-cijfers laten zien dat armoede onder ouderen nergens lager is dan bij ons
12. We doen het goed: Nergens is de daling van inkomen bij pensionering geringer dan in ons land
13. We doen aan enorme pensioenpremiebetalingen. Deze bedragen nu rond **40 % van de omvang van de bedrijfsinvesteringen in ons land.**
14. We hebben een pensioenvermogen dat sinds 2011 aanmerkelijk groter is geworden dan de **totale in Nederland uitstaande bancaire kredietverlening**

We hebben geen ernstig pensioenprobleem!

We hebben een ernstig pensioen**communicatie**probleem!

Verplichtstelling?

Even voor de goede orde: er bestaat in Nederland geen pensioenplicht. Sociale partners mogen zelf bepalen of zij een pensioenregeling aanbieden en meer dan 90% van de werknemers heeft (desondanks) een pensioenregeling via zijn werkgever. Kennelijk wilden we dit....? De overheid stimuleert dan ook alleen de totstandkoming van arbeidsvoorwaardelijke pensioenregelingen door ze **op verzoek verplicht (algemeen bindend) te stellen** voor een gehele bedrijfstak en door ze fiscaal te faciliteren. De Sociale Partners bepalen op welke wijze ze inhoud willen geven aan het arbeidsvoorwaardelijke pensioen. De overheid heeft alleen een **kaderstellende en faciliterende rol**. Niet meer!

De sociale partners kunnen echter ook gewoon beslissen om de verplichtstelling te **laten vallen!** Daarover hoor ik al tijden niemand.

Een mega conflict of interest.

Tot nu toe heeft minister Koolmees geweigerd de rekenrente omhoog te brengen. Het verhogen van de rekenrente redt het pensioenstelsel niet volgens hem. "De dekkingsgraden van de pensioenfondsen stijgen dan wel op korte termijn, maar de rekening wordt doorgeschoven", aldus deze minister.

Woutertje, redt een lage rekenrente het kapotte pensioenstelsel dan wel? En Huh? Welke doorgeschoven rekening? Een fake rekening op basis van een fake rente, Wouter! Waarom zouden jongere deelnemers straks nog willen inleggen in een pensioenstelsel dat als uitgangspunt heeft dat men de komende 50 jaar geen enkel verwacht rendement mag verdisconteren? Zij zullen straks met dergelijke vooruitzichten zelf de bijl aan de wortels van ons pensioenstelsel zetten. Het gebrek aan daadkracht bij Koolmees ligt dus niet alleen aan onwetendheid, maar aan politieke onwil. Het maakt de woede bij velen van ons alleen maar begrijpelijker.

Een Persoonlijk Pensioen Plan

Pensioen moet dan ook daar gebracht worden waar het hoort: binnen een persoonlijk financieel plan! Niet als onderdeel van een ouderwets paternalistisch verplicht opgelegd collectief pensioen zonder inspraak, inzicht, informatie en uitzicht. Maar er is meer aan de hand. Doordat er meer maatwerk in de bestaande collectiviteit nodig is dan ooit was voorzien (ziet u de paradox al in deze woorden?) en doordat pensioen aan teveel Uitvoeringsen Beleggingsregels en Toetsingskaders is gebonden, wordt het onderwerp pensioen steeds complexer en een oplossing voor de ontstane hiaten steeds

moeilijker, zo niet onmogelijk. De duidelijkheid over het eigen pensioen is aan de ene kant groter geworden en de website mijnpensioenoverzicht.nl geeft in een oogopslag inzicht, maar aan de andere kant is de onderliggende regeling echt niet flexibeler en beter voor de deelnemer geworden. Men is transparant over de intransparantie en inflexibiliteit geworden....Dat dan weer wel natuurlijk.....

Wat ik wil ?

Een **PREXIT (PensioenRegelings Exit)** - wellicht als onderwerp van een door een politieke partij in te stellen **OPSTAP(P-)REFERENDUM**- moet ons vrijmaken van de huidige overheidsbemoediging. Ons weer terug brengen naar een frisse start en een frisse aanpak. Mijn Manifest is dan ook: Let's make our Pension great again en Yes, we can! Samen weer terug naar de oer-grondbeginselen van Pensioen, namelijk: nu beleggen voor later middels een periodieke procentuele inleg, met eigen doelen en eigen beleggingsinzichten. Met een werkgeversbijdrage en een werknemersbijdrage. Nu aftrekken en later belastingen of gewoon nu inleggen en later gewoon uitkeren? Met een vrije boxkeuze. Met een opnameblokkade of met voorwaardelijke opnamemogelijkheden voor hypotheek en leningen en het opstarten van een eigen bedrijf? Met een wettelijk premie-minimum en -maximum of zonder enige verplichting?

De grote inruilactie

Wat wil ik? De inruil van je persoonlijk opgebouwde pensioenpot als vrijgemaakt /vrijgevallen onderdeel van het collectief waarbij de onafhankelijke contra-expertisecommissie een kader voor de transitie vaststelt. De pensioenfondsen zullen in een dergelijke transitie administratief kreunen en kraken als ze de individuele kapitaalsrechten moeten berekenen en vaststellen, maar ze kunnen het! Onderdeel daarvan zal een tijdelijke verruiming van het fiscale overgangskader zijn. Sociale partners en de oude en nieuwe pensioenuitvoerders (vrije concurrentie) moeten daarbinnen komen tot maatwerk. De keuzes die zij maken komen tot uiting in nieuwe premies, nieuwe pensioenaanspraken en tevens als keuze: **bij nieuwe pensioenlijfrenteaanbieders.**

Uiteraard wordt de rekenrente (en dus ook het FTK) **direct** bij de PREXIT losgelaten en de opbouwsystematiek wordt tijdens de transitie al meer actuariael fair dan nu. Direct een voordeel en direct voelbaar!

Rust in de pensioentent

Het kabinet wilde in haar PensioenAkkoord naar een stelsel waarin collectiviteit, uniformiteit en solidariteit behouden blijven. Dat sluit echter **fundamenteel** niet aan bij de veranderende mentaliteit en de arbeidsmarkt. Vergeet die doodlopende weg dus maar. Ik hoor Koolmees c.s. te vaak zeggen dat “de kracht van ons stelsel zit in de collectieve beleggingsstrategie en de daarbij behorende rendementen”. Of “ons pensioengeld wordt gezamenlijk belegd, waardoor we wereldwijd kunnen investeren, waarmee de risico’s over tal van beleggingscategorieën, sectoren en landen kunnen worden gespreid. En deze dan: “ We kunnen deze risico’s, goed ingekaderd, ook adequaat beheersen. De goede rendementen uit het verleden tonen dit aan”. Als Koolmees echt in dit collectiviteitsmantra zou geloven dan was de gedeeltelijke en met een jaar uitgestelde korting op de ingegane pensioenen met die “goede rendementen” niet eens nodig!

Een nieuw stelsel moet nog explicieter uitgaan van de risico’s die nu eenmaal onvermijdelijk horen bij pensioenopbouw. Hierdoor krijgen deelnemers en pensioengerechtigden meer realistische verwachtingen over hun pensioen. Gesteund door een jaarlijkse pensioen check-up van hun planner en het biedt dan ook veel meer ruimte voor het maken van individuele keuzes.

Het effect op de houdbaarheid van de overheidsfinanciën is in beginsel nul. Alle pensioenuitvoerders moeten tegelijk overstappen op de nieuwe systematiek. Of opstappen.... Het Advies en de Verkenning van mijn ContraExpertise Commissie zal diverse pensioenovereenkomsten (contracten) als oplossing beschrijven en voorstellen, maar een specifieke contractvorm niet verplichten.

Van Collectiviteit naar Lijfrente-Liberalisme

De PREXIT moet in ieder geval de volgende elementen bevatten: aanpassing van de pensioenwetgeving naar een meer individuele variant, aanpassing van het fiscale kader, faciliteren van onderbrenging van reeds bestaande rechten bij een nieuw contract, en een (exit- of “invaren”) stappenplan voor de huidige pensioenuitvoerders. Er moet een meer arbeidsneutraal fiscaal-, sociaal -, pensioenregime komen.

De PREXIT moet pensioen vooral ombuigen naar een meer realistisch perspectief. Vasthouden aan het Pensioenakkoord leidt tot uitkomsten die het omgekeerde inhouden van datgene dat oorspronkelijk werd beoogd. Het werkt niet! We kunnen alleen maar het vertrouwen in pensioenregelingen herstellen

als de werkelijkheid aansluit bij de aspiraties en andersom. Zoals bij een persoonlijk financieel plan waarvan een jaarlijkse pensioenplanning een wezenlijk onderdeel uitmaakt.

Bij de vooruitzichten die we hanteren moeten we natuurlijk op een realistische en prudente wijze en in redelijke verhouding tot het werkelijke risico in de pensioenaanspraak, meer ruimte bieden aan de feitelijke rendementen die je met individueel pensioenbeleggen kunt maken. Met of zonder commercieel pensioenfonds.. en met het voordeel dat een systeem van persoonlijk pensioenvermogen 'life cycle'-beleggen mogelijk maakt. Een groot voordeel boven het huidige stelsel en de premiebetalingen en assetverdeling is dat je het zelf procyclisch kunt laten zijn. Ook dat valt onder het huidige stelsel niet te realiseren.

Een tweetal **Maatwerk-Maatregelen** wil ik expliciet vermelden.

Ten eerste: het opnemen van een bedrag ineens (**lump sum**) op het moment van pensionering. Niet de voorgestelde 10%, maar meer en beter fiscaal gefaciliteerd. Uiteraard leidt dat tot een lager pensioen daarna. Ik heb daar een positieve mening over, echter moeten de keuzemogelijkheden passen in een beschermend persoonlijk planningskader om ongelukken te voorkomen. Weer een rol voor de gecertificeerde planner.

Ten tweede: de mogelijkheid om de pot te kunnen doorgeven aan mijn nageslacht (mijn **familiesolidariteit** is ook cruciaal....). Als er nog geld over is wanneer ik overlijdt, vloeit dat dan ook NIET in de buffer van het stelsel, zoals nu wel het geval is.

Mijn Oproep

Ik roep alle financieel adviseurs (en ook vakbondsbestuurders en vakbondsleden...) op om dit artikel te delen met hun klanten en achterban en ze daarbij vragen naar hun mening over het PensioenAkkoord dat niet Akkoord is en hun mening over mijn voorgesteld PREXIT. Laten financieel adviseurs- als ter zake deskundigen- samen met mij pleiten voor een echte PREXIT. Met preferabel een echte Exit Deal.....of anders een No Deal.

Onze boodschap aan het Kabinet moet helder zijn: Mogen we a.u.b. over ons eigen geld beslissen en beschikken? Wij willen als financieel adviseurs daarbij ook dat de werkgevers en werknemers binnen de bedrijfstakken samen de

afschaffing van de huidige pensioenfondsen-verplichtstelling bewerkstelligen en de **verplichte VRIJE pensioenkeus** invoeren met ruimte binnen de employé benefits voor onafhankelijk pensioenadvies middels een planner.

De CAO's dienen te worden opengebroken (Mijn "CAO2- Uitstoot" maatregel) en het pensioen moet als onderdeel van een persoonlijk financieel plan voor elke burger worden gezien en de Nieuwe Pensioen-LijfrenteWetgeving dient hiertoe als "drager". Met de werkgever gewoon als PremieBijdrager. Het was immers toch al een uitgesteld deel van je loon. Helder, uitlegbaar, controleerbaar, inwisselbaar, etc.

Ik stel dat exacte kennis over hoeveel geld er precies in je persoonlijke pot zit veel duidelijker maakt dan het huidige systeem dat je uiteindelijke pensioen **onzeker** is. Mensen zullen straks ervaren dat de waarde van hun persoonlijke pensioenpot van jaar tot jaar veel sterker beweegt dan hun opgebouwde rechten zoals ze die nu in hun UPO kunnen lezen. Maar is dit binnen een duidelijk persoonlijk pensioenplan zo erg? Laat het de adviseur maar uitleggen, dat doen we al jaren! En Ja: misschien kunnen ze de waarde van hun pensioenportefeuille wel dagelijks volgen en worden erg nerveus worden als de waarde van hun beleggingen een poosje daalt. Een jaarlijkse check up met de planner geeft hierop een antwoord.

Veel mensen voor wie hun pensioengeld nu collectief wordt belegd durven zelf immers juist niet te beleggen, maar uitleg en inzicht geven ook een duidelijk uitzicht en zullen de consument laten beseffen dat je zelf gewoonweg **moet** beleggen om de inflatie te verslaan. Ik stel dan ook dat het vertrouwen in het nieuwe stelsel door persoonlijke pensioenpotten wezenlijk zal verbeteren.

Een evenwichtige PREXIT -of zoals u wilt transitie- vergt stuurmanskunst. Het optimale exitpad kan sterk verschillen per pensioenuitvoerder omdat het onder andere afhangt van de samenstelling van het deelnemersbestand en de financiële positie van het pensioenfonds. Ook is het karakter van de transitie afhankelijk van het type pensioenovereenkomst dat door een pensioenuitvoerder wordt uitgevoerd. Maar we moeten **nu** beginnen en het is daarbij van belang dat de overheid een **verregaand vrij transitiekader** biedt. Een kader waarbinnen de pensioenlijfrente het uiteindelijke doel is om tot echt maatwerk voor de deelnemers kunnen komen. Met de PREXIT behoren ingewikkelde en kostbare waardeoverdrachten, wanneer men van baan of beroep wisselt, tot het verleden. Werknemers, werkgevers en ZZZP-ers snakken ernaar.

Tot slot: Indien de PREXIT-regeling zich net zoals zijn Amerikaanse equivalent, **de “401(K)”**, zal ontwikkelen, wil ik met enige voorzichtigheid stellen dat het nieuwe stelsel op den duur voor de pensioenspaarder ook tot een echte kostenverbetering kan leiden. De 401(K) liet in een tijdspanne van 14 jaar namelijk een kostenbesparing van 30% zien.

Pensioen krijgt dan de plek die het verdient.

Allemaal op naar een pensioen op maat! Ik hoef geen drie maanden uitstel voor de PREXIT....Zet het nu alvast maar in mijn Urgenda.

Auteur: Henk Folkers

Gebruikte bronnen:

<https://home.kpmg/nl/nl/home/insights/2017/04/ultimate-forward-rate.html>

<https://www.kbo-brabant.nl/nieuws/nederlandse-pensioenstelsel-onhoudbaar-ofonverwoestbaar> <https://www.raadvanstate.nl/adviezen/zoeken-in-adviezen/tekst-advies.html?id=12499>

<https://www.nrc.nl/nieuws/2018/10/28/pensioenakkoord-ver-weg-na-harde-rente-eis-fnva2753091>

https://www.eerstekamer.nl/wetsvoorstel/34606_initiatiefvoorstel_van

<http://www.mejudice.nl/artikelen/detail/de-hervorming-van-een-goed-pensioenstelsel>

<https://www.nrc.nl/nieuws/2018/10/28/pensioenakkoord-ver-weg-na-harde-rente-eis-fnva2753091>

<http://www.knvg.nl/nieuwsberichten/wie-doet-wie-tekort.aspx>